

Nr 162.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående anslag för budgetåret 1952/53 till mödrahjälp och mödrahjälpsnämnderna jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 13 och 14, s. 23—25, av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1952) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1952/53 såsom förslagsanslag anvisa dels till Mödrahjälp 10 000 000 kronor, dels ock, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Mödrahjälpsnämnderna 180 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 124, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 14 mars 1952, föreslagit riksdagen att till Mödrahjälpsnämnderna för budgetåret 1952/53 anvisa det i propositionen nr 1 beräknade anslaget.

1:o) Mödrahjälp. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 11 000 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att de nuvarande formerna för hjälp vid havandeskap och barnsbörd icke i alla hänseenden äro tillfredsställande. Förslag till förbättringar ha framlagts bl. a. av socialvårdskommittén. Departementschefen har ansett det angeläget, att spörsmålen rörande denna hjälp upptagas till behandling i samband med den översyn av den obligatoriska sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 december 1951 skall företagas genom särskilda utredningsmän. Åt dessa har därför uppdragits att även ompröva mödrahjälpen, den till medlemmar i erkända sjukkassor utgående moderskaps-hjälpen samt moderskapspenningen. Enligt de meddelade direktiven skola utredningsmännen undersöka möjligheten att få till stånd en enhetligare och mera rationell och effektiv form för denna del av samhällets hjälpverksamhet. Härjämte må nämnas, att åt de utredningsmän, som enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 november 1951 tillkallats för översyn av bestämmelserna rörande den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen, uppdragits att utreda möjligheten att inom denna försäkrings ram bereda yrkesarbetande kvinnor skydd mot inkomstbortfall vid barnsbörd.

Resultatet av ifrågavarande utredningsarbete kan icke beräknas föreligga inom sådan tid att förslag kunna föreläggas årets riksdag. Mödrahjälp anses därför under nästa budgetår böra utgå i enlighet med nu gällande bestäm-

meler. Emellertid anses de olikheter, som befunnits föreligga mellan skilda mödrahjälsnämndens praxis vid prövningen av hjälpbehovet, böra utjämnas i den mån de icke äro betingade av faktiska skiljaktigheter med avseende å befolknings- och andra förhållanden inom olika landsdelar. Vidare anses vid prövningen av behov av mödrahjälp en anpassning böra ske med hänsyn till det ändrade penningvärdet. Kungl. Maj:t har därför uppdragit åt socialstyrelsen dels att — efter hörande av mödrahjälsnämnderna — med beaktande av inträdda löne- och prisstegringar utfärda normer för prövning av behov av mödrahjälp, dels ock att verka för att dessa normer i möjligaste mån tillämpas enhetligt, därest icke förhållandena i viss del av landet anses böra föranleda avsteg från desamma.

I enlighet med socialstyrelsens förslag upptages anslaget till mödrahjälp för nästa budgetår till 10 000 000 kronor.

Utskottet. Vad departementschefen anfört har icke givit utskottet anledning till annat uttalande än att utskottet förutsätter, att vid tillämpningen av de normer för prövning av behov av mödrahjälp, som socialstyrelsen be myndigats utfärda, avsteg från desamma skola kunna göras, där detta kan anses befogat med hänsyn dels till skiljaktiga förhållanden i olika landsdelar och dels till de ekonomiska skiljaktigheter som kunna vara rådande mellan olika befolkningskategorier.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Mödrahjälp* för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

2:o) *Mödrahjälsnämnderna.* Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 180 000 kronor.

Anslaget upptogs i statsverkspropositionen med ett endast preliminärt beräknat belopp, enär ett förslag till omorganisation av länsstyrelserna vid tiden för propositionens avlåtande var föremål för prövning inom inrikesdepartementet; enligt förslaget skulle mödrahjälsnämndernas uppgifter överföras på länsstyrelserna. Frågan om länsstyrelsernas omorganisation har sedermera anmälts av chefen för inrikesdepartementet i samband med behandling av frågan om vissa anslag under landsstaten. Därvid förutsattes, att någon ändring tills vidare icke skall företagas i fråga om handläggningen av mödrahjälsärenden. Med hänsyn härtill anses även för nästa budgetår ett särskilt anslag böra anvisas till mödrahjälsnämnderna.

I enlighet med socialstyrelsens beräkning föreslås, att anslaget anvisas med oförändrat belopp 180 000 kronor.

I två likalydande motioner, den ena väckt inom första kammaren av herr *Nyström* (I:26) och den andra inom andra kammaren av herr *Gavelin*

(II: 35), yrkas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att de synpunkter som framkommit i motionerna om sloandet av mödrahjälp-nämndsorganisationen och överlämnandet av beslutanderätten till de kommunala organen under socialstyrelsens överinseende måtte upptagas till prövning i samband med den av departementschefen under föregående punkt bebådade utredningen.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt förslag hänvisas till motionen II: 35.

Utskottet, som tidigare vid behandlingen av propositionen angående vissa anslag under landsstaten för budgetåret 1952/53 tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag, att mödrahjälpnämnderna ej f. n. skola inordnas i länsstyrelserna, tillstyrker jämväl förevarande förslag.

Vad angår de i motionerna I: 26 och II: 35 anförda synpunkterna torde dessa utan särskild framställning från riksdagens sida komma under bedömande vid den under föregående punkt berörda utredningen rörande formerna för hjälp vid havandeskap och barnsbörd.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må till *Mödrahjälpnämnderna* för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kronor,

b) att motionerna I: 26 och II: 35 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 maj 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Iwar Anderson, Näs-gård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Eric Ericson, Pålsson, Näsström, Sundelin, Bergh, Birger Andersson, Ragnar Persson och Bergman; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malm-borg i Skövde, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Staxäng, Åkerström, Johansson i Mysinge, Jansson i Kalix, Widén, fru Ericsson i Luleå, herrar Karlsson i Olofström och Gustafsson i Skellefteå.